

MAGYARÁG

1939. Jan. 27
VIII. No. 27

2 lei

Tulajdonos: „Frída” S. A. bejegy. la Trib.
Bihar Fsoc. 1798—1938

Felolós kiadó:
Udv. PASZTOR EDENE

Alapította: PASZTOR EDENE

Főszerkesztő:
Dr. Zoltán Jónó

Bejegyezve: Tribunalul Bihar Dos. No. 810—1938. Ordonanța No. 15—1938. — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Oradea—Nagyvárad, P. M. Viteazul 4.

Tiso szlovák miniszterelnök nyilatkozata Prága politikájáról

„Ha a csehek nem tartják szem előtt a szlovák érdekeket, magunk fogjuk intézni ügyünket”

Pozsony, jan. 25. Tyso szlovák miniszterelnök Pozsonyban nyilatkozott a külföldi sajtó képviselői előtt. Kifejtette, hogy a szlovákság nagy és ábr figyelemmel kíséri a cseh politikai eseményeket és abban az esetben, ha a csehek részéről olyan magatartást észlelnék, mely sérti a szlovák érdekeket, a szlovákság kellő módon tiltakozni fog ez ellen. Abban az esetben, ha Prága nem tekinti szem előtt a szlovák érdekeket, ki fogjuk a prágai kormány előtt jelenteni, hogy magunk intézzük az ügyünket. Ezenfelül vezető szerepet akarunk biztosítani a szlovákság részére a diplomáciai képviselők terén. Főleg arra

törekszünk, hogy Budapesten, Rómában és Washingtonban legyen ott egy-egy diplomatánk.

Ami viszont a Szlovákiában élő kisebbségek helyzetét illeti biztosítani kívánjuk, úgy a Szlovenszkóban élő magyarok, németek, mint ruszinok jogait.

Tyso kitért a zsidó kérdésre és ennek kapcsán a következő érdekes kijelentést tette:

— A zsidóság befolyását csak annyiban kívánjuk csökkenteni, amennyiben a százelékarányszámot tartjuk szem előtt. Az összes értelmiségi és kereskedelmi pályákon a zsidóság csak számarányának megfelelően helyezkedhet el. Megállapítottuk többek között, hogy jelenleg Szlovenszko területén sokkal több zsidó orvos, ügyvéd, vállalati igazgató és vezető működik mint amennyi az arányszám értelmében méltányos lenne. Ezzel a kérdéssel kapcsolatosan arra törek szünk még, hogy a szlovenszkoí fiataliságot rá akarjuk nevelni a gazdasági életre, hogy lassan átvegyék a zsidóktól a helyet.

A továbbiak során Tyso ráért még arra, hogy a szlovák kormány újabb rendeletével, mint ismeretes, eltörölte az összes politikai pártokat. Így a rendelet betiltotta a kommunista párt, a szociáldemokrata párt, a német szocialista párt, valamint az egyesült cionista zsidó párt működését.

hogy eltöltsék Európát Hitler további szándékait illetően.

Ezzel szemben a „Manchester Guardian” a katonai intézkedéseknek egészen más magyarázatát találja. Az ő értesülése szerint a német hadseregben a folytonos készenlét folytán bizonyos fáradtság mutatkozik és ennek kikompenzálására szolgálnak a szombati rendelkezések.

Ribbentrop elindult Varsóba

Varsó, jan. 25. Ribbentrop ma reggel kilenc órakor elutazott Varsóba. A német államférfi Varsói látogatása tulajdonképpen viszonzása Beck közelmúltban lezajlott berlini utjának, de a két fővárosban különös jelentőséget tulajdonítanak annak a körülménynek, hogy a látogatás időpontja összeesik a németi—lengyel barátsági szerződés megkötésének öt éves évfordulójával.

Uj német felekezeti iskolák létesülnek

Bucurestiből jelentik: A Romániai Német Népkegyesség megbízottja, dr. Hendrich János és Dragomir Silviu kisebbségügyi főbiztos Andrei nemzetnevelésügyi miniszterrel tárgyalt a német népcsoport iskolaügyi igényeiről, amelyekre nézve több megállapodást kötöttek, így új hitvallásos iskolák létesítéséről és az államsegélynek tíz millió lejre való felemeléséről.

Leleplezték a faraktár tolvajait Ermihályfalván

Ermihályfalva, január 25. — Weisz Sándor felleptulajdonos feljelentést tett a csendőrségnek, hogy faraktárát ismeretlen tettesek állandóan detsmálják. Sacașiu csendőrmester bevezette a nyomozást, amely sikerre is vezetett. Hír szerint eddig 50 embert gyanúsítanak, hogy részesek a lopásban. A csendőrmester több házkutatást tartott. A nyomozás folyik.

„Németország még ma sem szabad”

-- mondotta dr. Ley a munkafront ülésén

A Munkafront kongresszusa alkalmával dr. Ley Nürnbergben nagy beszédet tartott, amelyben igen súlyos kijelentéseket tett.

— Dacára eddigi nagy győzelmeinknek — mondotta többek között — Németország még ma sem szabad. Még súlyos követeléseink vannak, különösen az irányban, hogy megadjuk népünknek azt a területet és lehetőségeket, amelyekre feltétlenül szüksége van ahhoz, hogy élni tudjon. Ehez a problémához még hozzá kell tennünk a zsidókérdést is, amely még koránt sincs megoldva és amelynek végleges megoldása nem késhet tovább.

Az angol lapok egyöntetűen igen aggasztónak ítélik meg a németországi eseményeket. Különösen két esemény az, amely

foglalkoztatja az angol sajtót és pedig az S.A. szervezeteknek az egész német népre való kiterjesztése és Schacht dr. menesztése.

A „Times” a közgazdasági életben beállt változásokról a következőket írja: — Nem kétséges, hogy Schachtnek és főbb munkatársainak távozása a nemzeti szocialista módszerek bevezetését jelenti a közgazdaság területeire is. A legvalószínűbb következő intézkedés az, amelynek már Hitler is hangot adott, az hogy a hiteléletet átszervezik és az alapja ezentúl nem az állam, hanem a mukateljesítő képeség lesz, természetesen azzal a feltétellel, hogy a hitelkerettel párhuzamosan a teljesítményeknek is fokozódnia kell. Magától értetődik, hogy ebben

az esetben a nyersanyag rendelkezési állománynak is fokozódnia kell. Magától értetődik, hogy ebben az esetben a nyersanyag rendelkezési állománynak is növekednie kell. Funk legfőbb feladata tehát az lesz, hogy a német külkereskedelemre serkentően hasson, hogy rendelkezésre álljon az a deviza többlet, amely a nyersanyag beszerzéséhez szükséges. Ez lehetetlen másképpen megvalósítani, mint a munkássztáv újabb ádozatai árán. Ez pedig az életstandard további leromlását vonja maga után. Ugyancsak újabb erőfeszítéseket követel a szombaton kihirdetett katonai dekrétum is.

A „News Chronicle” viszont megállapítja, hogy az új német katonai rendelkezések önkéntelenül aggodalommal kell,

Áándékakciónk első száma

Elismerik a királyhágómelléki református püspökséget

Szász Pál beszéde a kormány és a kisebbség megegyezéséről

A brassómezei Hosszufalu községben magyar csángógazdák jelenlétében Szász Pál dr., az EGE elnöke nagyjelentőségű beszédet mondott az ott megtartott gazdasági tanfolyam vizsgája alkalmával.

„A magyar gazdatársadalom nevében”

— A magyar gazdatársadalom életkérdéseinek megoldása szempontjából — mondotta Szász Pál — az utak kettéválaszthatók. Egyrészt beszerveve egyéni, illetve közösségi építő munkát végez a népi érdekek szemelőtt tartásával, más vonatkozásban pedig meg kell találnia az államhatalom keretei között az építő munka feltételeinek biztosítását.

— Ismételten hangoztattam, hogy meg kell találni a becsületes módját annak, hogy a magyar gazdatársadalom senkit nemzeti érzéseiben, vagy jogaiban nem bántva békében élhessen.

Az utóbbi években alkalmam volt valamennyi kormányelnöknek és reszortminiszternek tudomására hozni, hogy a magyar gazdatársadalom békés munkájáért joggal várhatja el az államhatalom teljes vonalon való támogatását. Sok megbeszélést folytattam Bucurestiben, szóba hoztam a nehézségeket, a végrehajtó közegek sokszor érthetetlen magatartását. Soha semmit le nem tagadtam, a népi jogok alapján állottam. Hangsúlyoztam, hogy nem lehet bennünket másodosztályú polgároknak tekinteni. A törvény szerint az élhet törvényadta jogaival, az választó és az választható, aki a Nemzeti Ujjászületés Frontjának tagja. A romániai magyar mezőgazdai társadalom, de az egész magyarság nem csak részt akar venni, de részt is kíván venni az ország életének irányításában és a nemzeti ujjáépítő munkában. Komolytalan lett volna, ha a magyarság jogfeladást csinál és nem akar élni törvényadta jogaival. Nincs józanfejú ember, aki ilyesmire gondolt volna. A magyarság, mint önálló etnikai egység megalakítja a kisebbségi alosztályt, külön tisztikara lesz a Nemzeti Ujjászületés Frontjában és a legfelsőbb tanácsokban tizenegy személy képviseli a magyarságot.

— A kormány ugyanekkor megengedte a magyar népközségi szervezet alapítását és ezzel elismerte, hogy a romániai magyarság egy közösségi etnikai egységet alkot. Ilymódon megszületik országos jellegű, átfogó magyar népi szervezetünk amely felöleli népi

életünk valamennyi kérdését és annak irányítója lesz.

— Az említett megbeszélések alkalmával számos fontos kérdést tárgyaltunk le és a kormány garanciát vállalt arra, hogy kötelezettségének eleget tesz. Ezen kérdések közé tartozik a királyhágómelléki református egyházkerület és az aradi evangélikus szuperintendencia elismertetése, a vallásgyakorlás, az iskolai oktatás,

az államszegély s még igen sok döntő kérdés.

Szász Pál dr. beszédére Sipos András evangélikus főesperes válaszolt, aki hangsúlyozta, hogy a magyar gazdatársadalom eleget tesz kötelezettségének. Az egybegyűltek ezután hódoló táviratot intéztek Öfelsége II. Carol királyhoz és táviratilag üdvözölték Silviu Dragomir dr., kisebbségi főkor-mánybiztost, valamint Purgly

1

szelvény

amely összegyűjtve feljogosít 1939 január — február hónapban tartandó ajándékkakciókban való részvételre.

Lászlót, a romániai magyar evangélikus egyház főgondnokát.

DZSIBUTI, amely körül özszeűtköznek az olasz és francia érdekek

A nemzetközi helyzet a világaktualitások első vonalába állította Djibuti és a keletafrikai gyarmatok kérdését.

A keleti tengeri utak francia bázisát Lagrande Leonce találta meg, a Tadjourah áram keleti partjain, Djibuti ras területének homoktengerében. 1888-ban kezdték meg ezen a sivatagon az első munkálato-kat, és ezek a munkálatok, amelyek Afrika legforróbb területén folytak, bizony rengeteg áldozatot követeltek Franciaországtól. De a francia munka győzedelmeskedett a természet nehézségein és nem csak hogy egy huszezer lakost számláló modern, sugárutakkal, parkokkal és a legmodernebb felszereléssel ellátott kikötőt teremtett a homokpokol-ban, de ezt a várost egész Keletafrika szívévé tette. Nyolcszázkilométeres vasutvonalat húzott Djibuti és Abesszinia fővárosa között és ezzel a legelzártabb birodalmat bekapcsolta a világkereskedelem vérkeringésébe. Az áldozat nagyságát még emeli, hogy ezt a vasutvonalat 1917-ben fejezték be, vagyis akkor, amikor Európában a háború javában dühöngött. Franciaországnak minden erejét meg kellett, hogy feszítse határainak védelmében és mégis, talált időt, pénzt, embert, hogy civilizáló munkáját befejezze.

Hogy nem a nyereségvágy hozatta Franciaországgal ezt az áldozatot, azt mi sem bizonyítja jobban, hogy egészen 1927-ig Djibuti és a vasutvonal állandó deficitet dolgoztak, amely deficitet Franciaország közel negyven esztendőn át zokszó nélkül vállalt.

De úgy látszott, hogy mégis érdemes volt. Az ellenségeskedő törzsek lassanként észrevették, hogy a civilizációnak ez a végvára nekik is hasznót hozhat és 1927-ben emelkedni kezdett a kikötő és a vasút forgalma. 1929-ben a kikötő forgalma elérte a 70.000 ton-

nát, amelyből 50.000 tonna volt a behozatal, 20.000 pedig a kivitel.

Az egyre élesbedő világkriszis természetesen itt is éreztette hatását és ennek tudható be, hogy a kikötő forgalma 1935-ben 50.000 tonnára esett vissza. A következő évben aztán kilört az olasz—abesszin háború, amely Djibutira hatalmas feladatokat rótt. A forgalom hirtelen 85.000 tonnára emelkedett és ez a megnövekedett forgalom újabb hatalmas beruházásokat szükségelt. A már amúgy is modern kikötőt ki kellett bővíteni, a vasuti forgalmat bővíteni kellett, új mozdonyok és teherkocsik vásárlása vált szükségessé.

A francia kormány, hogy az olaszokkal való jóviszonyt még inkább kimélyítse, a vasut kiterjesztésére szolgáló összes gépeket, mintegy hetvenmillió frank értékben, olasz gyáraknál rendelte meg.

Ez az új befektetés azonban feleslegesnek és észszerűtlennek bizonyult. Az abesszin kivitel, amely 1935-ben még 28.000 tonnát tett ki, az olasz hódítás után, 1937-ben 10.000 tonnára esett vissza, 1938-ban pedig alig érte el a 310 tonnát. Szinte hihetetlen és elképzelhetetlen a kivitelnek ez a hirtelen esése, amely most már ugyszólván a nulla pont-ra érkezett. De a kiviteli görbének ez a merőleges esése az olasz uralom bevezetése óta tény és a tényekkel nem lehet vitatkozni.

Az olaszok Abessziniának ezt a gazdasági halálát, — mert másnak nevezni alig lehet — tagadják ugyan és azt állítják, hogy Djibutin keresztülmenő forgalom csökkenésének oka az, hogy az új autótutak révén más kikötők felé is megnyílt az ethiop export lehetőségé. De nortos és hivatalos kimutatások szerint egyetlen szóbaítható kikötő forgalma sem növekedett. Ho-

vá tűnt akkor a virágzó abesszin export az olasz uralom kezében?

A magyarázat egyszerű. Az abesszin forgalom Djibutiból eltűnt, máshol nem jelentkezett. Tehát ez a forgalom megszűnt, nincs többé. Dehát honnan is lenne, amikor köztudomásu, hogy a hajdan virágzó északi és nyugati vidékek ma terméketlenül állnak, mert még nem tudták megmenteni a rászórt iperit sterilizáló hatása alól, ahol pedig az olasz mérgegázak nem tették esetleg évtizedekre lehetetlenné a földmívelést, ott a nép nem hajlandó az idegen és kegyetlen hódítók számára dolgozni.

Abesszinia ma nem termel, tehát külkereskedelmi forgalma sem lehet.

Ezek után talán felesleges is kitérni az olasz követelések jogszerűségének és észszerűségének a taglalására. Djibutit Franciaország hozta létre, francia tőke, francia munkáskéz, francia akarat. És a francia kitarítás tette virágzóvá és prosperálóvá ezt a mesterségesen megteremtett várost, amely francia vezetés alatt egy földrész egyik legjelentősebb pontjává nőtte ki magát.

Mióta az claszok csak a közelébe kerültek, a város hanyatlani kezdett, forgalmát elveszítette és ezzel jelentősége is csökkent. Észszerű-e hát az olasz követelés?

Képzeli el, hogy Franciaország lemond Djibutiról az olaszok javára. Mi történne? Franciaország ötven év kínódását, rengeteg befektetett pénzét veszti el és céltalanná silányítja annyi francia élet feláldozását. Olaszország pedig nem nyer semmit, hiszen ha Djibutiban is bevezeti abessziniai gyarmatosító módszert, ugy ez a város csakhamar visszasüllyed azzá a lehetetlenné, egészségtelen homok sivataggá, amelyből a francia munka felépítette.

Chamberlain hétfői rádióbeszédében bejelentette, hogy Anglia nem vezeti be a kötelező katonai szolgálatot

„Anglia népe megmutatja, hogy mire képes egy szabad nép, amely meg akarja védeni szabadságát és eszményképeit”

London, jan. 25. Chamberlain hétfőn este elmondta nagy érdeklődéssel várt rádióbeszédét, amelyben az önkéntes katonai szolgálat kiterjesztésére vonatkozó tervekkel foglalkozott és többek között a következőket mondotta:

— A terv célja az, hogy előkészítsen bennünket egy esetleges háborúra. Ez korántsem jelenti azt, mintha azt hinném, hogy háború vár ránk. Jól tudja mindenki, hogy eddig is mindent megtettem, hogy a háborús veszélyt elkerüljük és szent elhatározásom, hogy ezentúl is meg fogok tenni ez irányban minden lehetőt.

— Egy biztos. Anglia soha sem fog háborút kezdeni senki ellen. De kényszeríthetnek arra, hogy egy mások által megkezdett háborúba bekapcsolódjunk, vagy megtörténhet az,

hogy bennünket támad meg valamely más állam, amely arra számít, hogy nem tudjuk magunkat kellőképpen megvédeni. Minél jobban felkészülünk a védekezésre, annál valószínűlenebb, hogy bármely állam is meg merné kockáztatni megtámadásunkat. Ez az első szempont.

A második szempont az, hogy a modern háború nem hasonlatos a régiekhez. A légi haderők kifejlődése megszüntette régi biztonságunkat, amelyet sziget voltunknak köszönhetünk és nálunk épp úgy, mint a kontinensen, a polgári lakosságot éppen olyan veszély fenyegeti háború esetén, mint a frontkatonákat, ha ugyan nem még nagyobb.

— Éppen ezért, ha polgárainkat meg akarjuk védeni háború esetén, ezt a védelmet a

békében kell már előkészítenünk, különben elkéstünk vele. Ebből mindenki megértheti, hogy tervezetünket az óvatosság diktálta csupán és annak megvalósítása nem jelenti azt, hogy közeli háború kitörése fenyeget.

— Végül meg kell jegyezni, hogy tervezetünk csakis önkéntes katonai szolgálatra vonatkozik. Sokan vannak, akik úgy vélik, hogy a kötelező szolgálat bevezetése sokkal hatásosabb lenne. De mi meg vagyunk győződve róla, hogy önkéntes alapon is kap az ország annyi katonát, amennyire szüksége van és teljesen felesleges a szolgálat kötelezővé tétele.

— Anglia népe most megmutatja, hogy mire képes egy szabad nép, amely meg is akarja védeni szabadságát és eszményképeit, amelyekben hisz.

NAPOLEON-ARANYA KENYÉRBE SÜTVE

Egy ravasz cigányasszony nyolc hónapot kapott az ujjajta lopásért

Temesvár, jan. 25. A múlt év őszén Caldaras Darinka perjamosi cigányasszony arra kérte Radu Dimitrie gazdát, hogy engedje kemencéjében sütni a kenyerét, mert nincsen fája, amivel otthon befűthetne. A cigányasszony elmondotta még, hogy férje börtönben ül, ő pedig gyerekeivel együtt nagy nyomorban él és a mindennapi száraz kenyérre is alig telik. A jószívű gazda megszánta a cigányasszonyt és megengedte neki, hogy nálá süsse meg a kenyerét.

Az asszony később áthozta a kenyértésztát és berakta a kemencébe, majd pedig a konyhában várakozott, amíg a kenyér megsül. Közben a gazda észrevette, hogy a vendégszobából eltűnt három Napoleon-arany, amely disznak volt kicserélve a falra. Nyomban a cigányasszonyra terelődött a gyanu, ez azonban váltig esküdözött, hogy nem is járt a szobában. A gazda ekkor értesítette a csendőröket, akik rövidesen megjelentek a házban és vállalták a cigányasszonyt.

Közben megsült a kenyér s

a csendőrök kénytelenek voltak elengedni a cigányasszonyt aki hazasietett. Később tudomást szerzett a történetéről a községi csendőrőrmester is, akinek gyanus volt az egész kenyérsütési história. Odalopózott a cigányasszony házához és belesett az ajtó kulcslyukán. Az őrmester szimata kitűnőnek bizonyult: Caldaras Darinka éppen azzal volt elfoglalva, hogy óvatosan felszelte

a kenyeret és kivége belőle az ellopott és besütött aranypénzeket. Az őrmester hirtelen benyitott az ajtón és mielőtt a cigányasszony megmozdulhatott volna, már el is kobozta az aranypénzeket.

A törvényszék Caldaras Darinkát beismerő vallomása alapján nyolchavi fogházbüntetésre ítélte. A cigányasszony nyomban felebbezést jelentett be.

Ma indul ajándékakciónk első száma

Az a páratlan érdeklődés, amely legutóbbi ajándékakciónkat kísérte, arra indított bennünket, hogy egy újabb nagyszabású ajándékakcióval kedveskedjünk a mi hűséges olvasóinknak. Ezen újabb akciónak ma jelent meg az első sorszámu szelvénye, felhívjuk tehát t. olvasóinkat, hogy mindenki vágja ki a lapban megjelent szelvényt ma és a további napokon, mert csak ily módon biztosíthatják részvételüket az ajándékozási akción.

Vágja ki tehát mindenki a lapban megjelenő szelvényeket nehogy kimaradjanak ajándékakciónkról.

Templomgyalázásért 25 évi kényszermunka

Bukarest, jan. 25. Vaida Petrachet, a Liesti községbeli templomgyalázót a galatii büntetőtörvényszék 25 évi kényszermunkára, vadházastársát Ecaterina Galint 3 havi börtönnel ítélte.

A falvak társadalmi felemelése

(Bucuresti.) A társadalmi szolgálatról szóló törvény életbelépett. Az új törvény főbb irányelvei a következők: A városokban és a falvakban a művelődés terjesztésére alapítványokat létesítenek, ugynevezett Művelődési Otthonokat, melyeket helyeznek az ország valószínűs struktúrájának megismerésére, a társadalmi vizsgáló intézetben keresztül kiküldetik az egyes vidékek szükségleteit, számos új iskolát létesítenek a társadalmi szolgálat vezetőinek kiképzésére, bevezetik a mindkét nemű egyetemi hallgatók kötelező társadalmi szolgálatát.

Mától kezdve törvényes keretek között folytatódik az a nagy gonddal és körültekintéssel végzett munka, amelyet eddig Gusti professzor vezetett. Mindenütt ismeretese az az eredmények, amelyeket a Károly Alapítvány Gusti professzor vezetése alatt ért el, aki jelenleg a társadalmi szolgálat minisztere. Dimitrie Gusti professzor tulzatosan szerény keretek között kezdte meg tevékenységét. Néhány lelkes egyetemi hallgató társaságában indult el a falvak szociális kérdéseinek a helyszínen való tanulmányozására. Elsőnek látta meg a falusi élet igazi arcát, annak gazdasági és kulturális jelentőségét és történelmi kihatásait. Ilyen előzmények után született meg Gusti professzorban az a megállapítás, hogy a falvak felemelésének szükségessége halaszthatatlan. Gusti professzor után ezt elsősorban Ófelsége a király látta be és magas támogatását ígerte. A politikusok azonban amikor az ország ügyeit vezették, nem fogadtak olyan intézkedéseket, amelyeket a falvak megérdemeltek volna. Az Uralkodó belátta, hogy itt egy külön intézmény felállítására van szükség és így született meg a társadalmi szolgálat.

A Károly Alapítvány eddig is számos sikert könyvelhetett el. A módszert, amely szerint ez az intézmény dolgozott, — még az itt járt külföldiek is eredetinek és románoknak neveztek. — Társadalmi szolgálat ugyanis külföldön is létezik, de a romániai társadalmi munka úgy formában, mint lényegében a helyi szükségletekhez alkalmazkodik. Amit a Károly Alapítvány elkezdett, azt most a társadalmi szolgálat szélesebb keretek között folytatni fogja. A munka egyedüli célja: a falvak felemelése.

— Rheumatikus fájdalmaknál egy bedörzsölés valódi Diana sóborszesszel enyhülést hoz.

Veszek

Ócska ólmo

Cim a kladóban

A TITOKZATOS HINDU

— Regény —

ELSŐ FEJEZET.

— Rőgtön fizetni, uram, — mondta a himlőhelyes vendég lős, amikor a ritka vendég elé tette a gőzölő teát és piritós kenyereit. — Négy penny!

A barna férfi szótlanul zsák szerű, bő ruhájának a mélyébe nyúlt és megfontoltan számolta le a pénzdarabokat.

A tárcsa jó dagadt volt és az ezüstpénzek csörrenése nyomban élénkké tett két gyanús alakot, akik a kikötői kocsmában homályos zugában ültek. Egyszerre nyultak borostás állukhoz, olyan titkos jellel, amelyet egyformán megértettek s egy pillanat múlva jámbor képpel néztek egymásra.

Többre nem is volt szükség köztük, hogy megértsék egymást. Átkozottul sok aprópénz volt, amit az a borotvált koponyájú, sovány legény magával hozott és ilyen alkalom nem mindennap kínálkozik Fulham mátrózkocsmáiban. Amellett késő éjszaka volt s a közelben éppen elég kihalt utcácska akad ahol az „ügyet” minden feltűnés nélkül el lehet intézni.

A két borostás-állu felhőrpintette az italát és bucsuzóul a sapka ellenzőhöz emelték a két ujjukat.

A kissé hajlott hátú indiai lassan fogyasztotta el az egyszerű vacsorát, mialatt fénytelen szemei folyton egy kis baltúra meredtek, a meztelen lába elé. Élesvágású, vértelen ajku, csupacsont és bőr arca nem árulta el korát és csak a hófehér ép fogsor, amely csikorogva rágta szét a piritóst, sejtette a fiatal kort.

Negyedórával később hangtalanul siklott ki az ajtón át és alighogy elnyelte a szűk utca sötétje, ugyszólván testeilen árnyékká vált.

Fred Simon és Bille Fagan, akik héjja-szemmel lesekedtek, nagynehezen követték a vékony, surranó alakot és még nehezebb volt a nyomában maradniok. Mintha valami titokzatos erő hajtotta volna előre a sovány embert és minél gyorsabban követték, annál inkább nőtt a távolság köztük és áldozatuk közt, akit gyakorlott módszerükkel ki akartak fosztani.

De amikor épp újra befordultak az egyik sarkon, az idegen most alig tíz lépéssel előttük állott. A csuklóján zárt, széles kabátujjak pedig mint a bőregér szárnyai lebegtek a sovány figura mellett.

A hidegvérű Bille Fagan gyorsan jelt adott a társának, hogy itt az ideje. De Fred Simon némán intett, hogy más kép gondolja a munka elvégzését.

(Folytatjuk)

Felére csökkentik a romániai börtönök számát

A vizsgálati foglyok őrzését külön fogházakba a csendőrökre bizzák

Bukarest, jan. 25. Iamandi Victor igazságügyminiszter már hosszabb idő óta foglalkozik a romániai fogházrendszer modernizálásával és ezen a téren már eddig is számos, igen üdvös rendeletet léptetett életbe. A kérdés egyik legsúlyosabb oldala a fogházak karbantartásának kérdése. — Az igazságügyminiszter most ter-

vezetet dolgozott ki, amely hivatva van ezt a problémát is megoldani.

A tervszerűen a fogházak számát lényegesen le fogják szállítani és az így megta- karított összegből nemcsak az üzemben maradó börtönök modernizálása hajtható végre, de a foglyok ellátásában is lénye-

ges javításokat lehet eszközö- ni.

Egy másik lényegbevágó terv szerint a jövőben külön fogházakat rendeznek be az előzetes letartóztatásban és vizsgálati fogságban levőknek és külön fogházakat a jogerős büntetésüket kitöltő raboknak. A vizsgálati foglyok felügyeletét a csendőrök fogják végezni.

Farkascsorda támadta meg a misére tartó lelkészt

Fa tetejére menekült üldözői elől

Buzau, jan. 25. Borzalmas farkaskalandban volt része N. Mardari triestioarei görög keleti lelkésznek, aki a kíséretében levő Niculai Petcu egyházzfival, istentisztelet tartása céljából Budestibe tartott.

Utközben farkascsorda támadta meg őket s a két embernek csak annyi ideje volt, hogy az országutat szegélyező fákra felkapaszkodjanak. Huszonnégy óráig maradtak ott. Ma reggel szedték le őket on-

nan, félig megfagyva, eszméletlen állapotban.

A lelkészt és az egyházzfít a kiállott izgalmaktól súlyos beteg kórházba szállították.

Negyvenkétszer jegyezte el magát egy házasságszédelgő

Tecuci, jan. 25. Nem mindennapi szélhámost tartóztattott le a tecuci rendőrség Constantinescu Ioan marosmegyei illetőségű egyén személyében. Constantinescu foglalkozására nézve vőlegény volt, ezideig — negyvenkétszer. Amerre járt, mindenütt felszedett egy-két

menyasszonyt és természetesen mindenütt némi előleget is a hozományra. Tecuciban azonban súlyos hibát követett el: egyszerre eljegyzett két unoka testvért. Mikorl a mindkét részről való hozományelőleget is felvette, kiderült a dolog és a kárvallottak megtették a szél

hámos ellen a feljelentést. Letartóztatása után a hivatásos vőlegény bevallotta, hogy eddig negyvenkét menyasszonya volt és pontosan beszámolt az előlegek összegeiről is, amely nem csekély summát tesz ki. Constantinescut előzetes letartóztatásba helyezték.

Megálmodta az apa, hogy meggyilkolt fia holtteste egy meszesgödörben nyugszik

Grácból jelentik: Marn Viktor 28 éves földműves legény mintegy három évvel ezelőtt rejtélyes módon eltűnt Asslingban. Már akkor felmerült a gyanu, hogy 3 évvel idősebb bátyja, Marn Alajos közműves tette láb alól. El is fogták, de a közműves tagadta a vádat és ezért szabadlábra helyezték.

Az ügyben most szenzációs fordulat állott be. Az eltűnt apjának a napokban különös álma volt. Álmában látta fia holttestét egy elhagyott meszesgödörben. Elmondotta csodálatos álmát a csendőrségnek — amely a holttestet valóban megtalálta egy betonfedő-

vel ellátott meszesgödörben. Megállapították, hogy a holttest azonos a 3 év előtt el-

tűnt fiu holttestével, Marn Alajost erre letartóztatták és átadták a bíróságnak.

Népbiztossá nevezték ki Molotov feleségét

(Moszkva.) Solodovnikova fiatal orosz lány megdöntötte a gázálarc-viselés rekordját. — 24 órán keresztül tartotta arcán a gázmaszkát.

(Moszkva.) Molotov feleségét a Szovjet kormány tagjává nevezték ki.

A szovjet kormány csatlakozott Jezsov távozásának hírére.

Hivatalos

adóvallomási ívek

kaphatók Pásztor Ede cégnél

ORADEA, Piafa Mihai Viteazul 4. — Telefon 2830

FRANCIAORSZÁG Spanyol-Marokkót megszállja,

**ha az olasz csapatokat nem vonják vissza
Spanyolországból. - Angol hajókat bom-
báztak a felkelők Barcelonában**

A spanyol frontokról tegnap mindkét fél sikereket jelentett. Leridai felkelőjelentések arról számolnak be, hogy a felkelő csapatok elérték Martorell községet, amely mindössze tizenhárom kilométerre van Barcelonától. Ezzel szemben a kormánycsapatok jelentései szerint az egész katalán fronton hatalmas harcok folytak le, de a nemzetieknek nem sikerült egy talpalattnyit sem előretörniök, míg a kormánycsapa-

tok folytatják a Sierra-vidék meghódítását.

Barcelonai jelentések szerint hétfőn a várost három ízben bombázták a felkelők repülői és a polgári lakosság közül huszonötöt megöltek és közel százat megsebesítettek. A repülőbombázások különösen nagy károkat okoztak a kikötőben tartózkodó angol hajóknak. A „Dower Abbey” telitalálatot szenvedett és a ráesett bomba az összes légénységi helyisége-

ket szétzúzta. A „Thorpebay”-re esett bomba a parancsnoki hid felét szakította le. A „Huntress” tüzén összesen tizen-négy bombautóttuk tétő, míg az „African Mariner” az eddigi jelentések szerint a bombázás következtében olyan súlyos sérüléseket szenvedett, hogy elsüllyedt. Egy újabb jelentés szerint a parttól hét mértföldnyire horgonyozó „Stanbrook” hajót is megtámadta a felkelők egy repülő-

Gamelin tábornok északafrikai inspekción körútjának elhalasztása is állítólag összefüggésben van ezzel a tervvel.

A Földközi tengeri francia flotta az afrikai flotta egy részével szerda óta az északafrikai vizeken tartózkodik. Ugyanitt gyakorlatozik az angol flotta néhány egysége is.

Paul Boncour volt francia külügyminiszter és miniszterelnök tegnap Romorantinban beszédet tartott, melynek során kijelentette, hogy amióta a kollektív biztonsági rendszer csődöt mondott, nem lehet igozi békéről beszélni Európában.

— Nem akarok profétáskodni — mondotta többek között —, de biztos vagyok abban, hogy ha Barcelona elesik, nem kell sokáig várakoznunk arra, hogy megkapjuk Olaszországnak Németországtól támogatott ultimátumát. Ez az ultimátum el akarja majd rabolni tőlünk mindazt, amit mi meg akarunk védeni magunknak, de amit eddig ostobán védtünk meg.

Boncour a spanyolországi olasz beavatkozást úgy jellemezte, mint a Franciaország bekerítésére irányuló politika utolsó etappját.

Rosszullét ellen Diana sós-borszesz bedörzsölés.

EDEN: „A világnak meg kell értenie, hogy a demokráciák nem hagyják megfélemlíteni magukat”

Eden volt angol külügyminiszter tegnap Coventryben nagy beszédben foglalkozott a nemzetközi, különösen pedig a spanyol helyzettel és többek között a következőket mondotta:

— A jelenlegi körülmények között Franciaországnak és Angliának kötelessége a leghatározottabban megmutatni, hogy hajlíthatatlanok Földközi tengeri érdekeik megvédésében. Minél előbb érte meg a világ, hogy a demokráciák nem hagyják megfélemlíteni magukat, annál jobb mindannyiunkra nézve.

— Franciaországnak és Angliának egyetlen, de létfontosságú érdeke volt Spanyolországban, hogy az ország függetlensége és területi integritása ne szenvedjen csorbát és hogy egyetlen idegen állam se nyerjen olyan befolyást Spanyolországban, hogy annak elhatározási szabadságát befolyásolhassa. Spanyolország függetlensége ma, a tengeralattjárók és repülőgépek korában sokkal fontosabb Franciaország és Anglia számára, mint száz esztendővel ezelőtt volt.

— Mindezek tudatában az utóbbi idők eseményei mély aggodalommal kell, hogy eltöltsenek. Franco fölénye tüzérségi és légi haderő tekintetében, kétségtelen. Az egész világ jól tudja, hogy kik szállították számára a fegyvereket és szállítják ma is, az aláírt és ismételt megerősített egyezmények és paktumok szemérmetlen megsértésével. Ki tagadhatná, hogy Franco esetleges győzelme bizonyos idegenek győzelmét jelenti? Bizonyos államok, dacára, hogy kötelezettséget vállaltak arra, hogy nem avatkoznak be a spanyol polgárháború sorsába, igenis beavatkoztak, mégpedig oly mértékben,

hogy az biztosítsa Franco győzelmét. És mit mondanak most ezek az államok? „Hogy, ha Franciaország megpróbálkozik csak egy kicsit is úgy tenni, mint ahogy ők már évek óta nagymértékben cselekszenek, akkor „a helyzetet új vizsgálat tárgyává teszik...”” Hogy mit akarnak ezzel mondani, azt csak ők tudják. De mi nem vehetünk egy ilyen diktátumot az igazi barátság és megértés alapjául.

**Mire készül Franciaország
Franco győzelme után?**

A Daily Telegraph párisi értesülései szerint George Bonnet holnap a képviselőház ülésén fontos kijelentéseket tesz majd. A lap úgy tudja, hogy Bonnet bejelenti, hogy ha Mussolini Franco győzelme után nem vonja vissza az olasz csapatokat Spanyolországból,

ugy Franciaország azonnal elfoglalja Spanyol-Marokkót.

Franciaország befogadja a spanyol menekült nőket, aggasztóanokat és gyermekeket

Páris, jan. 25. A köztársasági menekültek kérdést intéztek a francia kormányhoz, hogy 50 ezer menekült, francia földre való lépését engedélyezik-e? A francia kormány tagadó választ adott és egyben megerősítette a spanyol határt. A francia kormány azonban utasította a határvédelmi kiren-

deltségeket, hogy a menekült gyermekek és asszonyok, valamint aggasztóanok előtt nyissák meg az ország határát. Egyes verziók szerint a menekülteket francia földön, semleges sávon fogják elhelyezni, ahol nemzetközi bizottság vállalja a menekültek ellátását.

**Ékszerabló bandát tett ártalmatlanná
a galaci rendőrség**

Galaci, jan. 25. A galaci rendőrség ékszerabló bandát tett ártalmatlanná. A banda tagjai: Tania Matzadiu, Acuilina Mat-

zariu és Alexandru Nicula, Tania vadházastársa. Nagymennyiségű rablott ékszert találtak náluk.

Hogyan kell jelentkezni Nagyváradon közmunkára?

(Nagyvárad, január 25.) A kötelező közmunkákkal kapcsolatban a városi sajtóiroda az alábbi közleményt adta ki:

Somes tartomány helytartósága 73-1939 számú határozatával jóváhagyta a közmunkaszolgálati kötelezettség bevezetését Oradea város utainak javítása céljából.

E szabályrendelet alapján minden 21 és 60 év közötti férfi köteles a városnak benyújtani egy nyilatkozatot, amelyben kijelenti, hogy hajlandó szekerével vagy szerszámaival jelentkezni a közmunkára, vagy pedig hajlandó naponta 50 leit fizetni — összesen 250 leit a munkanapok megváltása céljából.

A nyilatkozási űrlapokat a város pénzügyi osztályának közlegei osztják szét és a polgárok kötelesek azokat kitölteni, megjelölve, hogy a közmunkaszolgálati módok közül melyiket választották.

A kitöltött deklarációkat a város közlegei gyűjtik össze.

Valóságnak meg nem felelő adatok kitöltése, vagy a nyilatkozat ki nem töltése, továbbá a szabályrendelet elleni kihágások a 13. és 14. szakasz értelmében büntetésben részesülnek.

FALUSI TRAGÉDIA

Lánya védelmében kicsavarta fia kezéből a kapát, megkarcolódott és a javasasszony orvosságától vérmérgezést kapott

(Nagyvárad.) Hagymádfalván Merluj Teodor gazdálkodó veszekedés közben kapát ragadott, hogy hugát megfenyítse. A veszekedő testvérpár édesapja, a 78 éves Merluj János közbelépett, ki akarta csavarni fia kezéből a kapát, közben azonban a kapá éle megkarcolta az öreget. A karcolás csakhamar mérgesedni kezdett, mire elvitték Merluj Jánost a falubeli javasasszony,

hoz, hogy gyógyítsa meg. A javasasszony nyulháját ajánlott, amivel be is kenték a sebet. A javasasszony orvossága azonban ahelyett, hogy gyógyított volna, vérmérgezést okozott, amely oly gyorsan fejlődött, hogy mire orvost hívtak, nem lehetett segíteni, Merluj János meghalt.

Az ügyesség Merluj Teodort gondatlanságból okozott emberölés miatt vád alá helyezte.

Necsulescu vizsgálóbíró ma foglalkozott az ügygel. Dr. Pop Romulus, Merluj Teodor védője kifejtette, hogy a fiúnak nem volt szándékában apját bántani és a halált nem is a kapá okozta sérülés, hanem a javasasszony orvossága okozta. Necsulescu vizsgálóbíró helyt adott a védelem érvelésének és beszüntette az eljárást Merluj Teodor ellen.

A Borson leleplezett deviza csempészség epilogusa

Pop Cornel védői lefizették a két és fél milliós birságot és a vizsgálóbíró feloldotta a bűnügyi zárlatot

Ismeretes, hogy mintegy 2 héttel ezelőtt a biharpüspöki vámnál nagyszabású csempészséget fedeztek fel. Dr. Pop Cornel bucurestii ügyvéd autójában, a soffőr ülés alatt 600 ezer lei értékű aranyeműt és idegen valutát találtak. Az autóban csak a soffőr ült, aki elmondta, hogy a lefoglalt aranyemű dr. Pop Cornel tulajdonát képezi, aki jelenleg Párisban tartózkodik.

Tegnap délelőtt ebben az ügyben új fordulat állt be. Megjelent a vizsgálóbírószágon dr. Pop Romulus nagyváradai és dr. Elekes Nerva bukaresti ügyvéd és lefizettek 2 millió 500 ezer leit. Ennyit tett ki ugyanis a 600.000 lei értékű csempészség birsága.

Necsulescu vizsgálóbíró a birság lefizetése után feloldotta a zárlat alól dr. Pop Cornel házait, autóját és villáját.

Jóváhagyta a helytartóság az új váradi tűzoltólaktanya terveit

Még e héten kiírják a versenytárgyalást

Nagyvárad, január 25. Ismeretes, hogy a város jövő évi költségvetése keretében elhatározta az új tűzoltólaktanya felépítését. A tűzoltólaktanyát a jelenlegi épülettel szemkösti területen építik fel, ott ahol jelenleg a mértékhteleítő épülete áll.

A tűzoltólaktanya terveit a főmérnöki hivatal készítette el és jóváhagyás végett felterjesztették a helytartósághoz. Tegnap érkezett le a városhoz a tervek jóváhagyása. A tűzoltólaktanya építésére a városmeg ezen a héten kiírja a versenytárgyalást.

Chirila Augustin polgármester valószínűleg a helyi iparosokat fogja előnyben részesíteni, mindenesetre azonban bárki kapja is a munkát, a városnak köteleznie kell, hogy csak helybeli munkásokkal dolgoztasson.

Megegyeztek a város az Aruraktárral

Nagyvárad város és az Aruraktár r.t. között 50 évvel ezelőtt szerződés jött létre, amelynek értelmében az Aruraktárt a város által ingyen adott területen építették fel. Az Aruraktár 50 éven át évi 1 aranyat fizetett bér gyanánt

és a városnak a szerződés lejártakor jogában állott a reális

Mától kezdve fizetik Nagyváradon a hadinyugdíjakat

Nagyvárad, jan. 25. Az IOV (hadirokkant, özvegy és hadiárva) nyugdíjak fizetését ma kezdik meg a pénzügyigazgatóságon. A nyugdíjigazgatóság figyelmezteti az érdekelteket, hogy életbenléti bizonyítványt kell magukkal hozniuk, ezenkívül nyilatkozatban igazolniuk kell az özvegyeknek, hogy nem mentek újra férjhez, a

kiskorúak nem érték el a nagykorúságot és a kiskorú lányok nem mentek férjhez. A nyilatkozatot a pénzügyigazgatóságon kell kiállítani.

Azokat, akik a valóságnak meg nem felelő adatokat szolgáltatnak be, az eddig felvett összegek visszatérítésén kívül háromszoros bírságra fogják kötelezni.

Halálos baleset ért egy éjjeli őrt

Megbotlott egy vasban és átfúródta bele

(Nagyvárad.) A váradi rendőrség jelentette az ügyészségnek, hogy Verebi Imre, a Fiducitate őrzővállalat 62 éves alkalmazottja, aki Váradvencér Csuka István fabelepének őrzésével volt megbízva, még e

hétfő 13-án szolgálat közben balesetet szenvedett. Éjszakai körutját végemve megbotlott és esés közben az egyik határjelzővasba esett, még pedig oly szerencsétlenül, hogy a vas behatolt a hasfalán és át-

szurta beleit. A szerencsétlen embert azonnal beszállították a kórházba, ahol operációnak vetették alá, azonban nem lehetett rajta segíteni, és ma hajnalban meghalt. Az ügyész még megadta a temetési engedélyt.

362 zsidó italmérő van Bihar megyében

A pénzügyminisztérium, ismeretesen, kimutatást kért Biharvármegye italmérőiről. A pénzügyigazgatóság a rendelkezés alapján elkészítette a zsidóvallású italmérők kimutatását, amelyből kitűnik, hogy a vármegyében 362 zsidóvallású italmérő működik. A szesz ügyosztály a kimutatást felterjesztette a pénzügyminisztériumba. A közeljövőben elkészítik az italmérők nemzetiségi elosztódását is.

Ma JANUÁR 26 csütörtök
Polikárp napja A nap kél 7 óra 35 perckor, lenyugszik 6 óra 51 perckor.

Inspekciós gyógyszerárak:

Arany Sas, Piața Unirii 6. le. 2570
Orszlán, Piața M. Viteazul 14. le. 2335
Orangyal, Str. Alexandrii 42. Tel. 2294
Szent István, Str. Bratianu 60.

Korona, Bul. Reg. Ferdinand 6. Tel. 1376
Katonai livretek láttamozása: Tartalékos tisztek: I betűsők - Le-gényiségi állomány 1928 évfolyam-beli A-M. (Jelentkezéskor be-jelentőlapot, személyazonosságát, munka- vagy betegségélelőző köny-vet vigyen magával.)

Személyazonossági igazolványok ki-adása: (rendőrség II. em bejelentő hivatal) A kezdőbetűsők részébe - (Felmutatandó állampolgársági, házassági bizonyítvány és két fénykép előzetesen láttamozva a földsz. II. szám alatt).

Nyugdíjasok: életbenléti bizonyít-vány T, T, U, kezdőbetűsők.
Hadinyugdíjasok I.O.V. nyugdíj-ának kifizetése.

Adóvallomások bérleti deklarációk benyújtandók február 28-ig.

Január 31-ig kötelesek benyújtani bármely köznapon vállalatok (5 alkalmazotton felül) személyzeti kimutatást a kolozsvári Inspectoratul Industrial címére (ajánlott levélben).

Az új nemzetvédelmi és személyzeti kimutatás-blanketták

kapthatók a

Pásztor Ede cégnél
Piața Mihai Viteazul 4.

— **Kultúrelőadások** keretében jan. 25-én ma szerda este fél 10 órakor Verő Alfréd mérnök tart előadást. Előadásának címe: „Élelmiszer és Mikrobák”. Az érdekes előadást a Törekvés turistái rendezik a Palace különtermében. Az előadás főbb tartalma: az ősember tápláléka. A mikroszkop és élelmiszerek. Élő baktériumok folyékony levegőben. Mikrobák bilincsekben. A fagy álló gabona. A mesterséges hűtés. Aknaépítés uszó homokban. Levegőviszonyok mesterséges szabályozása. Belépési díjtalan.

Amikor az apa minősítette boszorkánnyá saját lányát

**Középkori rémregény iratait találták meg
egy magyarországi kastély romjai között**

Székesfehérvárról jelentik: A közelmúltban a fülel határban a káptalani birtokon az egykori Lepthóczy-kastély romjai között vasládákat találtak, amelyen a XV. században írott latin kéziratok voltak. Heteig dolgoztak a tudósok, hogy megfejtsék az iratok titkát és ez munka most befejeződött. Az iratokból a XV. század egyik legrémesebb boszorkány pere bontakozik ki. A per vád lottja a vár urának leánya, Lepthóczy Karolin volt. Az apja kezdeményezésére a következő vádat emelték ellene:

Boszorkányságával elvárásol a maga mellől a jószándéku fiatalembereket s helyettük mindenféle cigányvarázslóval, kísérteties alakokkal folytat szerelmi viszonyt.

2. Szembefordult az egyház tanításaival.

3. Püspöki intelemre sem hagyta abba fortélyos életét hanem tovább művelte gonosz praktikáit.

4. Boszorkánysága révén atyjának hű emberei vakultak meg, lettek nyomorékokká. ha éjjeli boszorkányutján meglátogatta őket a záron át is közlekedő Karolina leányasszony.

A boszorkányper vádirata arra enged mai gondolkodásmóddal következtetni, hogy Karolinak lehetett valami szerelme, aki azonban az akkori társadalmi formák között nem volt megfelelő férjnek. A szerencsétlen leány tehát minden eszközt megragadott, hogy szerelmesével találkozzék. Így keleikezett körülötte a boszorkány mondakör. kikerekítve rejte mes történetekkel, amelyek végül is a boszorkányper kéréseketlen bírósága elé kergették az erdei kuria szerencsétlen urnőjét. Van ezekben a nehéz zengésű latin mondatokban kutyafejűes varázslat, amivel leolvastott a boszorkány minden zárat. amit a zord apa emelt a szerelem elé. Van benne mindenféle rontás, éjjeli kísértés. Csúpan a vámpirságról feledkezett meg az egykori jegyző, aki a per szörnyű vádpontjait.

Az apa leánya ellen vall.

A páratlan aktacsomagból ki lehet halászni a vádbeli cselekményeken kívül néhány tanuvallomásszerű adatot is, amit a kuria lakói tehettek. A tárgyalás színhelye ugyanis, az erdei udvarház volt, ahol a boszorkányper bírósága elé egymásután vonultatták fel a belső cselédeket. Sőt, vallomást tett maga Lepthóczy uram is, aki ugyancsak kétségkívül ember lehetett, mert

nem átalott a lányáról így vallani:

— Szivtelen, gonosz perszóna, aki ártalmára van embernek, állatnak, növénynek egyarány. Karolin lányom elszövetkezett az ördöggel, miért is megkiváztatik, hogy kellő büntetésben részesüljön.

Ez a „kellő büntetés” a boszorkányper tanúsága szerint bizony nem volt más, mint a halálnak szörnyű módja: a máglya. Nyilván erre a sorsra jutott volna a szerencsétlen leányzó is, akit három napig vallatott a kuriában összeült bíróság. Mint az egykori iratokból kitűnik, Lepthóczy Karolin valóban tiltakozott a vád ellen, de a boszorkányperek bíróságának meg voltak a módszerei, amelyekkel vallomásra lehetett bírni a makacs „boszorkány-gyanusokat.”

Az egyik papir például félreérthetetlen célzást tesz bizonyos inkvizíciós módszerekre amelyekkel vallomást igyekeztek kicsikarni a leányzóból. Egyik helyütt az áll, hogy a bírósági eljárásán kívül 50 korbácsütést mértek ki rá, mert a kivallatás során „méltatlan ajakára merészelt venni az Isten nevét segélykérő fohász alakjában. Tehát még fohász-

kodni, panaszkodni sem volt szabad annak, akit boszorkány-gyanuba vettek, mert minden jajsza ujjabb kinokat jelentett.

Esküszöm, hogy láttam

Legérdekesebb talán egyik női cselédnek a vallomása, aki megesküdött, hogy látta kisasszonyát éjjélkor kirepülni a kéményen s hallotta, hogy a falakon kívül Pokoli vijjongással röhejjel vártak rá ördögi cimborái, akik a boszorkány-ünnepre kísérték.

Az írásból gyanítható, hogy a tanu a leány szolgálója lehetett, akinek valami megboszszulnivalója lett volna a szép Karolinán, mert a lelkiismeretes jegyző nem mulasztotta el feljegyezni, hogy a tanunak vallomása közben „kék lánggal világított a szeme.” A kéklángszemű cseléd vallomása döntötte el a pert. Neki köszönhetette a meggyötört leányzó, hogy kimondták rá a szörnyű ítéletet: máglyán kell elveszteni az életét. amit a jószágos és ájtatos cselekedetek helyett boszorkányságra bűnös praktikákra, merényletekre használt és arra, hogy megrontsa a jámbor emberiséget.

Az évszázados bűnügyi re-

gény maradékei nem elég-szenek meg azzal, hogy feltűnják Lepthóczy Karolin bűneit és az elszennvedett kinokat. Szólnak néhány szót arról is hogy a per a falubeliek suttogása is segített kirobbantani. Valahányszor valami baj történt a faluban, megdöglött egy tehén, vízbefulladt egy gyerek, a falubeliek azonnal deputációba mentek a kuria urához és célzatosan bár, de segítségét kérték a faluban működő boszorkány elnémitására. A szerencsétlen leányzó sokáig bírta a kivallatást. Hiába törték össze a csontjait, hiába korbácsolták gyenge testét, hiába tépkedték apró csomónként a haját, nem vallotta magát boszorkánynak. Az erdei inkvizíció azonban értett a „boszorkányok nyelven.” Hogy az mit jelent, arról nem szól akronika, de annyi biztos, nem valami emberséges dolog lehetett, mert narmadnap, napszálla után Karolin végül összerogyott és elszuttogta a szót, amiért annyit szenvedett:

— Boszorkány vagyok!

A halálos ítéletet már nem halotta, mert az utolsó papirusz tanúsága szerint még aznap éjjel meghalt a cellájában. A buzgó íródeák még feljegyezte, hogy halálának órájában „szörnyű égháboru dúlt az erdőben s az ördögök szányaikkal csapdosták a kúria falait, hogy magukkal vigyék új testvérüket.”

A per után a gazda egyházi célokra ajándékozta a kuriát. Ennyit árulnak el az elrongyolt, halovány papirosok az erdei drámáról, ami évszázadokkal ezelőtt történt

Ki a felelős az áram által agyonsújtott tanonc haláláért?

Nagyvárad. Az elmúlt évben megrázó szerencsétlenség történt Nagybanán. Az állami bányában a telefon huzalokat át akarták szerelni és villanszerelőket hívtak a telepre. A telefon vezeték azonban érintkezett a villanyvezetékekkel és az átszerelésnél dolgozó egyik fiatal munkást agyonsújtotta a villanyáram.

Az átszerelési munkálatokhoz kivitték ugyanis Pop Alexandru 18 éves fiatal embert is, aki mindössze 6 hónapos tanonc volt — sőt nem is villanszerelő, hanem lakatos tanonc. A fiatalember az utmutatás szerint éppen úgy végezte a munkát, mint a többiek felmászott a magasba és a leszedett telefonhuzalt a társai mintájára maga körül csavarta. Abban a pillanatban azonban mikor a telefonhuzal hozzáért a villanyhuzal-

hoz bekövetkezett a tragédia, az áram agyonsújtotta Pop Alexandrut és a fiatalember holtan zuhant le az emelvényről. Az ügyészség gondatlanságból okozott emberölés címén vád alá helyezte a munkát vezetőit Pop Gheorghe és Kádár János. A szatmári törvényszék azonban büncselekmény hiányában felmentette a vádlottakat. — Pop Alexandru családja fellebezett és a magánvád képviselésében dr Simonca

György szólalt fel. Simonca dr azt fejtegette, hogy kizárólag a munkavezetőket terheli a felelősség azért, mert ilyen halálos veszedelemmel járó helyre járatlan kellő felkészültséggel nem bíró fiatalembert küldték ki. A védelmet dr Pop Romulus látta el, aki azt állította, hogy a szerencsétlenséget a fiatalember gondatlansága idézte elő. A tábla az ítéletkihirdetést január 30-ra halasztotta.

Halálos szerencsétlenség a Zsilvölgyében

Resica, jan. 25. A Zsilvölgy hatalmas villamosközpontján javítási munkálatokat végeztek. Téglás Gábor asztalos alatt egy álványra erősített deszka eltört és Téglás tizenöt

méter mélységbe zuhant. A szerencsétlen ember feje teljesen szétzúzódott. Téglás hat árvát hagyott hátra. A súlyos szerencsétlenség ügyében vizsgálatot indítottak.

Napasoldal

Farsangi prédikáció

A FARSANGGAL kapcsolatban az alábbi farsangi „prédikáció”-t közli egyik lapírónk:

Az 1805-ik esztendőre szóló Új és Ó Kalendárium versei-ből veszem ezeket az igéket:

Hosszu lesz a Farsáng, de sokan is várják,

S a Meny-Aszszony ártizát ilmekba is járják.

Bíznak most azok is, hogy férjhez mehetnek,

Kik Nagy Anyáknak is szinte bé illhetnek.

Igy volt százharminc négy évvel ezelőtt, amikor többnyire azok is férjhez mentek,

akik a csufondáros vers szerint már nagyanyáknak is beillették volna. Ma azonban már nem így van: a farsang kezdetén a lányok többsége nem is reméli, hogy „beköti a fejét”, pedig ma például egy csatornához hasonló helyes kis női kalap olcsóbb, mint amennyibe hajdan a selyem fejkendő került.

Szerelmeies leányaim, mi annak az oka, hogy ma olyan nehéz férjhez menni? A szociális körülmények változása? Koránsem! Azok az ugynevezett szociális körülmények hajdanában se voltak rózsásak — de régebben a kisasszonyok jobban értettek a férjhezmenéshez, mint a mostaniak. Vagy az is lehet, hogy a szerelemhez értettek jobban: a férfakkal mindenestre jobban tudtak bánni, mert jobban ismerték őket.

Ma a „komoly” udvarló úgy tesz, mintha szerelmes volna, sőt esetleg mondja is, hogy szerelmes és csak azért nem „nyilatkozik” a mama előtt, mert „kicsiny a fizetése, annyi-ból nem lehet egy asszonyt elhárítani.”

Leányok, az ilyen fiatal legény vagy hazudik, vagy nagyon tökéletesen ember. Ha hazudik, akkor jobb, ha minél előbb másfelé orientálódik; (ezt régebben így mondták kerekelt old), ha azonban nincs más buja, csak az, hogy tökéletesen ember, — az elméjét helyre kell billenteni.

A szülők rendszerint nagyon szeretik a leányukat és féltik a szegénységtől és nélkülözéstől. A papa például ilyeneket mond:

— Leányom légy okos és verd ki azt a fiatallembert a fejedből. Gondold meg, hogy te itthon megszokiad a jólétet és kényelmet és nagyon nehéz lenne sok megszokott dologról lemondani, ha a férjednek csak háromezer lei lenne a fizetése.

Ez komoly beszéd, de erre is lehet felelni, leányok ilyen formán:

— Édesapám, örökké halás leszek életemben, mert én is olyan kényelemben élek,

mint te; de a Bibliában schol sincs megírva, hogy csak úgy házasodjunk, ha számunkra minden kényelem biztosított van. Édesapám, hány éves vagy? Ugy-e ötven? Gyuri meg huszonöt éves... Édes apám, hogy kíváncsi vagy, hogy neki is annyi fizetése legyen, mint neked? Ha esetleg már elfelejtetted, megírom neked, hogy a fiatalok is értenek valamit! Ha választanál egy háromezer leies, huszonöt éves fiú és egy hatezer leies, negyvenöt éves aglegény között, én bizony nem leszek olyan bolond, hogy a negyvenöt éveset válasszam!

Azonban nem elég a megfelelő fiút kiválasztani: leánya im, a szerelmes férfiak soha

sincsnek teljes értelmük hirtokában s nagyon sok nevelésre szorulnak, hogy okos férj válhék belőlük.

Például, mikor bevásárolni mentek, a fiút lehetőleg vigyék magatokkal, hazudjátok neki azt, hogy szükség van rája a bevásárlásnál — ugyan is ő ingyen cipeli a csomagokat. Azonban nem az a lényeg, hanem az hogy a fiú tapasztalataiból tanulja meg már jóelőre, hogy mibe kerül mindaz, ami egy szerény háztartásban szükséges? Ha okosan intézik a bevásárlásokat, a fiú nagyon nekibátorodik a házasságnak, meri azt látni, hogy „nini, nem is olyan sokba kerül az, amiből egy fiatal pár jóllakhatik.”

ES HA-MAR ITT TARTUNK, mai viccünkkel: mondjuk el a Timpal vasárnapi számában megjelent „Modern lánykérés” című párbeszédet.

— Ön tehát lányom kezét kéri. Mikor akarja az esküvőt?

— Ó kérem, az kizárólag kedves leányától függ.

— Nagy esküvői tervez, vagy szükkörű intim ünnepélyt?

— Ó kérem, ez kizárólag az ön feleségétől, a kedves nagyságos asszonytól függ.

— És mondja csak, mennyi a maga jövedelme?

— Ó kérem, ez kizárólag öntől függ.

Késsel a hátrában rohant végig az uccán egy soffőr

Szabadka, jan. 25. A vasárnapra virradó éjszaka Szabadkán nem egészen ritka, de kiemelkedően annál súlyosabb bicskázás folyt le. Polyakovics István 19 éves soffőr szombaton este idejével egy kocsmában táncmulatságon vett részt, ahonnan éjjel után távozott. Csendesben beszélgettek a leánnyal és észre sem vették, hogy valaki a hátuk mögött

jön, a leány csak arra eszmélt fel, hogy a fiatal soffőr nagyot kiált és futni kezd. Ijedtében a leány nem nézett hátra, hanem követte a menekülésben ideálját, aki jajgatva, bukdácsolva kiabált segítségért, de a kihalt uccán nem akadt élő lélek, aki segítségére sietett volna a soffőrnek, akit valaki hátulról orvul megtámadott, zsebkésével megszúrta. Az orvítamadó-

nak ugylátszik nem volt ideje arra, hogy kirántsa áldozata testéből a kést, úgyhogy a szerencsétlen soffőr, hátában a késsel addig futott, míg össze nem esett. Beszállították a köz kórházba, állapota életveszélyes. Valószínűnek tartják, hogy a soffőrt féltékenységből kifolyólag támadták meg. A nyomozás nagy eréllyel indult meg.

APRÓHIRDETÉSEK

A legkisebb apróhirdetés ára 10 szóig 20 lei — minden további szó 2 lei. — Előfizetési díj havonta 40 lei. — Megjelenik mindennap.

POSTA

Fényképel
nagyon olcsón és nagyon jól
szavatosság mellett
Róna fényképész
műtermében kaphat
Régi képekről élethű nagyítások
Str. Alexandri No. 4.

Keresem egyedül álló szerény dolgozó nő ismeretséget. Teljes című levelet „20 éves” jelígre. 248

ÁLLÁS

Tanulót szabóságához felveszek. Tóbiás, Piafa Bisericii. 241

Fapolturozásban gyakorlott munkáslányok felvételnek. Str. St. O. Josif 7. 247

Jól főző mindenek szakácsné két személyhez felvételik. Cím a kiadóban. 250

Megbízható ujságárusokat jó keresettel felveszünk Hegyközü, Száldobágy, Csátár, továbbá Szalárd, Hodos és Szent Imre községek részére. Jelentkezni a Madóhivatalban.

VÉTEL-ELADÁS

MÁV cséplőgép és kazángép 6-os golyós dob eladó. Timár Ioan, Andrid, jud. Salaj. 214

Eladó egy jókarban levő kazán Marsal, cséplő Greapel teljes felszereléssel. Hales Andras. Piscolt, jud. Salaj. 249

Eladó disznóöl és egy tyukketrec. Piafa Iosia 22. Renner. 252

Két jókarban levő férfi öltöny eladó. Cheiul Veneția 81. 212

Staniol-papír, fehér és színes, nagy választékban, továbbá selyem papírok minden színben kaphatók Pásztor Ede cégnél, Piafa Mihai Viteazul 4.

Gál-féle román-magyar és magyar-román szótár mindkinek nélkülözhetetlen — csak 25 lei. Kapható lapunk kiadóhivatalában.

KÜLÖNFÉLE

Multat jelent, jövőt mondok 20 leiért és bármilyen bajaiban segíteni tudok. Moldova ucca 58-a. Oradea. 5201

Rádió műsor

PÉNTEK

BUCURESTI. 6.45 Torna. Reggeli hangverseny. Hanglemezek. 12 Szórakoztató zene, hanglemezek. 13 Időjárásjelentés, időjelzés. 13.10 Déli hangverseny. 13.40 Gramofonlemez. 14.15 Hírek, időjárásjelentés. 14.30 Gramofonlemez. 15 Hírek. 16.45 Előadás. 18 Katonazene. 18.55 Felolvasás. 19.10 Rádiózenekar. 20 Felolvasás. 20.15 Csemlalólemez. 20.35 Operaházi közvetítés. A szünetekben hírek. Majd hírek közvetítése külföldre németül és franciául. Utána közlemények.

BUDAPEST. 7.45: Torna. hírek, hanglemezek. 11 Hírek. 11.20 Felolvasás. 13 Déli hangverseny, időjárásjelentés. 13.10 Hanglemezek. 13.30 Hírek. — 14.20 Pontos időjelzés. 14.30 A rádió szalonzenekara. 15.35 Hírek. Árfolyamhírek. 17.15 iákfélóra. 17.45 Pontos időjelzés. 18 Hangképek. 18.30 Zongoraszámok a magyar-német művészcsere keretében. — 19 Sportközlemények. 19.10 Előadás. 19.35 Cigányzene. 20.05 Hírek. 20.45 „Kemény idők ércdalai.” 21.20 Budapesti Hangversenyzenekar. — 21.53 Külügyi negyedóra. 22.40 Hírek. 23 Dán kamaranégyes. — 24.10 Cigányzene. 1.05 Hírek.

NYOMATOTT PASZTOR EDE
CÉGNÉL ORADEA
PIATA MIHAI VITEAZUL 4